

5. Латинін М.А. Аграрний сектор економіки України: механізм державного регулювання : моногр. / М.А. Латинін. – Харків: Вид-во ХарРІНАДУ «Магістр», 2006. – С.32; 42.
6. Макаренко П.М. Цінова політика як фактор підвищення дохідності аграрного виробництва в умовах світової організації торгівлі / П.М. Макаренко // Економіка АПК. – 2008. – № 5. – С. 44-48.
7. Минів Р.М. Державне регулювання галузі птахівництва / Р.М. Минів, Б.Б. Батюк // Економіка АПК. – 2007. – № 6. – С. 49-50.
8. Полозенко Д.В. Прямі та непрямі форми державної підтримки сільськогосподарських підприємств / Д.В. Полозенко // Економіка АПК. – 2008. – № 5. – С. 40-44.
9. Статистичний щорічник Львівської області за 2011 рік . Головне управління агропромислового розвитку Львівської ОДА.

Рассматриваются вопросы государственной поддержки развития сельскохозяйственного производства. Дается обзор отдельных научных публикаций по исследуемой проблеме. Представлены результаты проведенного исследования государственной поддержки в производственной деятельности сельскохозяйственных предприятий. Описано влияние факторов и определен размер финансовых ресурсов для развития сельского хозяйства и описанные основные пути при проведении государственной статистики Львівської області.

Ключевые слова: регуляція, державна підтримка, державна регуляція, ринок, фінанси.

The questions of state support of development of agricultural production are examined. The review of separate scientific publications is given on probed issue. The results of the conducted research of state support are presented in production activity of agricultural enterprises. The results of the conducted research of state support are presented in production activity of agricultural enterprises. Influence of factors and certainly size of financial resources is rotined for development of agriculture and basic ways are described during the leadthrough of public agrarian policy.

Keywords: adjusting, state support, government control, market, finances.

Дата надходження до редакції: 28.03.2013 р.
Рецензент: д.е.н., професор Онисько С.М.

УДК 658.56

ПРОБЛЕМИ СИРОВИННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

І. В. Колеснікова, аспірант

М. Ю. Заплатніков, асистент

Луганський національний аграрний університет

В статті розглянуто стан та тенденції розвитку м'ясопереробних підприємств; виявлено ключові причини у збільшенні постачання імпоротної сировини на м'ясопереробні підприємства; запропоновано заходи щодо врегулювання імпоротної сировини з боку держави.

Ключові слова: підприємство, якість продукції, експорт, імпорт, м'ясна продукція, переробна промисловість, конкурентоспроможність.

Постановка проблеми. В сучасних конкурентних умов проблема якості продукції є одним з найважливіших факторів успішної діяльності будь-якої організації. На сьогодні в усьому світі стали суттєво жорсткішими вимоги, що висуваються споживачем до продукції. Підвищення вимогливості супроводжується необхідністю постійного підвищення якості, без чого неможливе досягнення і підтримання ефективної економічної діяльності. Але якісна продукція насамперед залежить від якісної сировини. До 2004 року вітчизняні м'ясокомбінати не мали проблем із сировиною. Але в наступні роки позиції вітчизняного тваринництва похитнулися. Підвищення цін на корми, енергоносії, несвоєчасна виплата державних дотацій, а незабаром і повна її відсутність, призвело до того, що займатися тваринництвом в

Україні стало не вигідно. Поголів'я поступово почали вирізати. Зі зменшенням поголів'я худоби ціни на м'ясо почали зростати. Недолік вітчизняної сировини викликав його імпорт. Останнім часом в Україні спостерігається практично безперешкодний ввіз м'ясної продукції, який ще більше погіршує і без того складне становище вітчизняних тваринників. Через зростання конкуренції на ринку м'яса українські агровиробники опинилися на межі банкрутства. А підвищення цін на м'ясну сировину помітно знизило рентабельність виробництва продуктів з високим відсотком вмісту власного м'яса. Зниження обсягів виробництва м'яса в Україні сприяє імпорту і створює передумови для зростання цін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення проблем виробництва переробних під-

приємств, у сучасних ринкових умовах високої конкуренції, приділили значну увагу такі відомі вчені, як вітчизняні, так і зарубіжні економісти-аграрники, як В.Г. Ткаченко, П.Т. Саблук [5], О.М. Шпичак [6], Л.Д. Бони [2], Ю.С. Коваленко [4] та інші. Проте наявність невирішених багатьох питань та проблемних аспектах підвищення якості продукції та її конкурентоспроможність вітчизняного виробництва на державному рівні зумовлює актуальність проблеми збільшення імпортової сировини на вітчизняних ринках та потребує подальшого її дослідження.

Формування мети статті. Мета статті полягає у наведенні основних проблем сировинного забезпечення м'ясопереробних підприємств.

Основний матеріал дослідження. М'ясопереробна галузь займає одне з почесних місць в багатогалузевий харчової промисловості і має достатній потенціал для забезпечення населення основними продуктами харчування. Однак слід зазначити, що дана галузь є однією з найбільш залежних як від платоспроможного попиту населення, так і від сировинної бази: наявності сировини на ринку і його якості.

Негативні тенденції в тваринницькій галузі визначається скороченням поголів'я худоби в сільськогосподарських підприємствах, уповільнюються інтенсивні чинники на темпи росту виробництва тваринницької продукції. На початку 2000-х років в агропромисловому комплексі почалися радикальні економічні перетворення – ліквідовано централізовану систему управління, відбулася лібералізація цінової політики, що привело до диспаритету цін на сільськогосподарську продукцію, припиняється державна підтримка АПК. Тваринництво перетворюється на збиткову галузь чим погіршує результати господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.

Актуальність питання якості продукції на підприємствах АПК набувають особливої уваги на нинішньому етапі. Від рівня якості виготовленої продукції залежить якість продукції всього АПК. Вступ України до СОТ, зростання конкуренції, поява й широке використання нової техніки, устаткування, технологій, появи дешевої імпортової сировини зумовила чимало проблем, зокрема щодо підвищення якості продукції вітчизняного виробництва. Останніми роками спостерігається тенденція зниження виробництва м'ясних продуктів через появу на ринку дешевшої імпортової сировини та продукції за рахунок демпінгова них цін такого м'яса, що суттєво вдарило по вітчизняному виробнику. З економічної точки зору, переробнику, безумовно, вигідніше використовувати дешева імпортна сировина, особливо в умовах низької купівельної спроможності населення.

В умовах кризи багато виробників та переробників змушені переглянути свої позиції на вітчизняному ринку м'яса. У перспективі в коло основних гравців будуть входити переважно ве-

лики спеціалізовані м'ясокомбінати, здатні витримати високі стандарти якості, а також працювати при відносно низьких внутрішніх цінах, тоді як дрібні виробники змушені будуть піти з ринку або ввійти до складу великих холдингів. Ця тенденція на ринку м'яса вже спостерігається. Все це може призвести до нерівних умов і нездорової конкуренції між вітчизняними товаровиробниками та імпортерами, обвалу закупівельних цін на м'ясну сировину на внутрішньому ринку і до зниження якості кінцевої продукції.

Проблеми підвищення конкурентоспроможності та розширення асортименту, підвищення безпеки та якості вітчизняної продукції та зниження її собівартості надзвичайно актуальні для м'ясопереробних підприємств.

Україна все більше споживає імпортного м'яса. За даними офіційної статистики, імпорт м'яса за дев'ять місяців виріс на 261%, тобто в 2,6 рази. М'яса в Україну за вказаний період було завезено на \$ 552 млн. У минулому році це було \$ 212 млн. Україна завозить м'ясо свиней з ЄС і Бразилії, але найбільший потік імпорту йде з США. За 2011 рік імпорт свинини склав 86,2 тис.т, тоді як експорт – 12,5 тис.т., притому що свинина, яка вирощується на українських підприємствах, високої якості і відповідає європейським стандартам.

Саме Бразилія залишається найбільшим експортером свинини в Україну – її частка склала 50,46%, тоді як частка Німеччини – 21,55%, Польщі – 10,72%, Угорщини – 6%. Ціни на свинину в Бразилії знаходяться на досить низькому рівні, що сприяє зростанню обсягів імпорту з цієї країни. Однак в країну також завозилося м'ясо без оформлення належним чином способом. Це – наслідок зниження купівельної спроможності населення і боротьби за здешевлення продовольчих товарів.

Імпортне м'ясо є сировиною, що квотується, тому підприємці воліють ввозити морозиво, а не охолоджене м'ясо. Так як не всі підприємства дозволяють собі нести додаткові витрати на зберігання охолодженого м'яса. Зростання м'ясного імпорту, насамперед пов'язаний з високими цінами на м'ясо всередині України. Митна вартість свинячої напівтуші на базисі CIF Одеса – \$ 2/кг. Для порівняння, середня вартість українського м'яса на експорт – \$ 4.6/кг, бразильське м'ясо – 20-23 грн. / кг, вітчизняне – від 50 грн. / кг і вище.

З метою утримання ціни на ринку, уряд стимулює зростання м'ясного імпорту. З початку 2012 року щомісяця в Україну ввозиться приблизно по 20 тис. тонн свинини. Для порівняння, протягом минулого року щомісячні обсяги імпорту свинини були вдвічі менше (на рівні 10 тис. тонн).

Сприятливі умови для імпорту призводять до витіснення української продукції з внутрішнього

ринку. Відзначимо, що в Україну ввозиться переважно не найкраще м'ясну сировину, але воно дешеве і повністю влаштовує переробників. Вітчизняне ж м'ясо високої якості виробники експортують.

Останнім часом проблема якості різко загострилася. Є кілька об'єктивних причин, які зажадали особливої уваги до проблеми якості продукції, особливих зусиль для її вирішення. Основними причинами є наступні:

- високі темпи науково-технічного прогресу призвели до появи принципово нових видів виробів, різкого ускладнення їх конструкцій, створенню і широкому освоєнню складних технічних систем. Ускладнюються технологічні процеси, з'являються нові методи і способи переробки вихідних матеріалів. Створюються нові, раніше не відомі матеріали.

- на міжнародному ринку загострилася конкуренція, яка, як відомо, залежить від рівня цін і якості пропонованих товарів. На першому місці з цієї причини в конкурентній боротьбі вийшло якість продукції. Проблема якості продукції є в даний час однією з найбільш важливих і складних проблем економічного і технічного розвитку. Управління якістю продукції є складовою частиною будь-якого виробничого процесу, в яких би формах і масштабах він не здійснювався. Цю проблему вирішити можна тільки при здійсненні комплексу заходів, які включають: підвищення ролі і посилення відповідальності розробників за забезпечення високого технічного рівня і якості продукції; перебудову на науково-організаційних основи технічного контролю на підприємствах; підвищення технічного рівня виробництва; підготовку та перепідготовку кадрів, і розвиток творчої ініціативи трудящих.

Для подолання проблеми високого рівня імпорту та низького ступеню експорту потрібно терміново підвищувати конкурентоспроможність тваринництва, достатню для задоволення попиту споживачів за рахунок вітчизняного товаровиробника для подолання імпортизації; прискорити нарощування поголів'я худоби та птиці в усіх господарствах форм власності; реструктурувати кормові бази; вдосконалити та

розширити переробку тваринницької сировини та надати сільськогосподарським товаровиробникам допомогу та підтримку з боку держави.

Основні висновки. Для забезпечення продовольчої незалежності та безпеки України необхідні заходи щодо докорінного поліпшення ситуації в усіх сегментах тваринництва і переробки м'ясної сировини. Галузь тваринництва, як національний постачальник, потребує суттєвої державної та фінансової підтримки, в тому числі низьких кредитних ставок, своєчасних виплат дотацій, врегулювання зовнішньої торгівлі продуктами тваринництва, і в кінцевому підсумку підвищенні конкурентоспроможності вітчизняного м'яса, як на внутрішньому, так і зовнішньому ринку.

Крім розробки ефективного економічного механізму підтримки галузі, вона потребує створення політичних умов, що стимулюють розвиток підприємництва та ринкові відносини ж, у зовнішньоторговельному обороті м'яса та м'ясопродуктів України очікується негативне сальдо, внаслідок скорочення експорту м'яса та окремих видів продуктів переробки м'яса, а також збільшення поставок живих свиней, готових м'ясопродуктів та інших.

На даному етапі державі необхідно впровадити протекціоністські заходи, які полягають у наступному: обмежити імпорт свинини та м'яса птиці помісячними рівномірними обсягами, виходячи з балансу споживання; впровадити систему регулювання імпорту свинини та м'яса птиці за рахунок квотування і застосування методів тарифного і нетарифного регулювання згідно з діючими правилами СОТ; розглянути можливість підвищення імпортних мит; зробити обов'язковим формування балансів попиту і пропозиції м'яса та м'ясопродуктів за участю галузевих асоціацій; посилити контроль влади над несанкціонованим ввезенням м'ясної продукції; ввести заборону на імпорт неякісних видів м'яса (механічної обвалки, каркасів, сала, субпродуктів і т.д.); посилити контроль над митним оформленням м'ясної продукції (в частині визначення митної вартості партій); проводити оформлення тільки при наявності ліцензованих складів у імпортерів.

Список використаної літератури:

1. Агропромисловий комплекс України: стан та перспективи розвитку // Наук. зб. за матеріалами VII Пленуму Спілки економістів України та Всеукр. наук.-практ. Конф. – К.: Аратта, 2010. – С. 175 – 187.
2. Бони Л. Д. Государственное регулирование продовольственного рынка Китая / Л. Д. Бони // Продовольственная безопасность. – М.: РАН, 2002. – С. 120 – 149.
3. Державне регулювання економіки: підручник / І. Михасюк, А. Мельник, М. Крупка, З. Залога. – К.: Атіка; Ельга-Н, 2000.– 592 с.
4. Коваленко Ю. С. Світовий досвід розвитку державної політики щодо підтримки сільськогосподарського товаровиробника / Ю.С. Коваленко та ін. // АПК України: інф.-аналіт. збірник. – К.: ІАЕ УААН. – 2002. – Вип. 5. – 647 с.
5. Саблук П. Т. Основи організації сільськогосподарського ринку / П. Т. Саблук, Д. Я. Карич, Ю. С. Коваленко. – К.: Думка, 1997. – 188 с.

6. Шпичак О.М. Ціноутворення та інфраструктура формування ринкових відносин в АПК / О.М. Шпичак // Економіка АПК. – 1999. – № 1. – С. 44 – 47.

В статті розглянуто стан та тенденції розвитку м'ясопереробляючих підприємств; виявлені ключові причини збільшення поставок імпортованого сировини на м'ясопереробляючі підприємства; запропоновано заходи щодо регулювання імпорту сировини з боку держави.

Ключові слова: підприємство, якість продукції, експорт, імпорт, м'ясна продукція, переробляюча промисловість, конкурентоспроможність.

The paper considers the status and trends of meat processing plants, found the key reason to increase the supply of imported raw materials for meat processing plants and proposed measures to regulate imports of raw materials from the state.

Keywords: enterprise, quality, exports, imports, meat products, processing industry, competitiveness.

Дата надходження до редакції: 08.04.2013 р.

Рецензент: д.е.н., професор Родіонов О.В.

УДК 330.87.338.24

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРІОРИТЕТНИХ ВИДІВ ПЛОДІВ ТА ЯГІД

О. О. Одношевна, аспірант, Дніпропетровський державний аграрний університет

В статті висвітлено аспекти сучасного стану розвитку садівничої галузі загалом по Україні, а також окремо по Дніпропетровському регіону в динаміці. Представлено стандартизовані державні норми щодо кількості споживання окремих видів плодів та ягід, а також проведено паралель між кількістю садівничої продукції, яка вживається населенням по факту. Зроблено дослідження, яке висвітлює, виробництво яких саме плодів є пріоритетним як для України в цілому, так і окремо по Дніпропетровському регіону.

Ключові слова: галузь садівництва, плоди та ягоди, виробництво

Постановка проблеми. Плодівництво, як основний постачальник вітамінів, цукру, білків, мікроелементів, вуглеводів, органічних кислот в споживанні населення є однією з традиційних сільськогосподарських галузей України. Його розвиток відбувається перш за все завдяки достатньо сприятливим ґрунтово-кліматичним умовам для вирощування досить широкого асортименту плодівих і ягідних культур. Крім того, плоди і ягоди є цінною сировиною для харчової промисловості. Отже, плодоягідна галузь може займати місце серед стратегічних галузей вітчизняної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Спираючись на думки багатьох авторів та науковців з приводу аналізу виробництва продукції садівництва загалом та окремо по їх видах, маємо можливість констатувати наступні факти. Так на думку Бойко В.І [2], на сьогодні має місце такий фактор, що внаслідок швидкої трансформації розподільчо-планової системи до ринкової та недосконалого механізму приватизації багаторічних насаджень у промисловому садівництві країни склалися явно виражені негативні тенденції: зменшуються обсяги виробництва плодів і ягід, різко скорочуються площі насаджень, до критичного рівня, знизилися темпи їх відтворення. В свою чергу Березівський П.С. [1] вважає, що без радикальних заходів з боку держави й галузевих структур у справі

відродження та активізації промислового садівництва України, можемо опинитися у критичному стані, щодо виробництва та реалізації продукції садівництва. Адже аналіз динаміки стану розвитку багаторічних насаджень показує, що країна може опинитися перед вибором або значного скорочення вживання в їжу свіжих фруктів або ринок повністю насититься садівничою продукцією іноземних виробників. Дана тенденція є дуже реальною, особливо спираючись, на те, що нині продукція іноземного походження займає чималий відсоток у загальному обсязі плодово-ягідної продукції, яка доходить до кінцевого споживача

Постановка завдання. Метою даної роботи є аналіз спеціалізації сільськогосподарських підприємств щодо виробництва різних видів продукції садівництва загалом по Україні, а також розгляд як сучасного стану розвитку представленої галузі на прикладі Дніпропетровської області, так і аналіз її в динаміці за останнє десятиріччя, а також виявлення конкретних видів плодів та ягід, вирощування яких є пріоритетними для сільського господарства як у Дніпропетровській області, так і в країні загалом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спираючись на аналіз вже опублікованих праць вітчизняних вчених, вважаємо за доцільне виокремити наступні факти